

Aanleg en beheer van bloemrijk grasland

Onder bloemrijk grasland verstaan we een vegetatie met meerjarige bloemen en grassen, ook al zaaien we die laatste meestal niet mee. De vegetatie is gebaat bij weinig verstoring van de bodem, maar een- of tweemaal per jaar maaien en afvoeren van het maaisel is noodzakelijk om de bloemrijkdom te behouden.

Eeuwenoud cultuurlandschap

Het bloemrijk hooiland dat we met onze meerjarige mengsels nastreven, is onderdeel van ons eeuwenoude cultuurlandschap en is dus door de mens gecreëerd. Van oudsher werd het hooi van (vochtige) hooilanden gebruikt als voer voor de dieren, ook voor paarden die toen nog een belangrijke functie hadden op het boerenbedrijf. Zonder het te weten, hebben de boeren van toen bijzondere vegetaties laten ontstaan. Juist de kleinschalige manier van werken zorgde ervoor dat ook veel wilde dieren zich hier thuis voelden. Deze waardevolle vegetaties zijn in de vorige eeuw grotendeels verloren gegaan door schaalvergroting, ontwatering en overbemesting. Op een voedselrijke bodem groeien met name grassen sneller en zij verdringen de bloeiplanten. Als gevolg hiervan zijn veel wilde planten en de bijbehorende insecten, vogels en andere dieren zeldzaam geworden of zelfs uit ons land verdwenen.

Door het opnieuw creëren van bloemrijke graslanden dragen we bij aan het herstel van de biodiversiteit. De natuurlijke verspreiding van planten via wind, water, vogels en andere dieren, is een zeer langzaam proces, waardoor kolonisatie van een gebied soms enkele honderden tot duizenden jaren in beslag kan nemen. Door in te zaaien met wildebloemenzaden wordt de natuur een handje geholpen en kunnen we dit proces aanzienlijk versnellen.

In sommige gevallen zijn al prachtige resultaten te bereiken als het beheer verbeterd wordt.

Toepassingsmogelijkheden

Het aanleggen van een bloemrijk grasland in het openbaar groen is een uitstekend alternatief voor traditioneel groenbeheer. Op iedere plek waar een gemaaide grasvegetatie is, of is gepland, kunt u in principe een bloemrijk grasland aanleggen. Denk hierbij aan wegbermen, parken en plantsoenen, maar ook aan verkeersknooppunten zoals rotondes en klaverbladen. In tuinen

en parken kan bloemrijk grasland aangelegd worden als zelfstandige bloemenweide, maar ook als onderbegroeiing van een fruitboomgaard, als oeverbegroeiing en als moerasvegetatie. Doordat er op het bloemrijk grasland een verschrallingsbeheer wordt toegepast, kan de maaifrequentie worden teruggedrongen tot 1 - 2 keer per jaar. Dat kan een aanzienlijke besparing opleveren. Soms is de Ausgangssituatie dermate schraal dat maaien vele jaren niet nodig is. Dit kan vooral langs drukke wegen een groot voordeel zijn.

Eerst goed kijken

Zeker in het buitengebied is het van belang om eerst goed te kijken hoe de vegetatie er op een plek uitziet, voordat je overgaat tot inzaaien. Als er al veel bloeiplanten (of -rozetten) staan, is goed beheer de belangrijkste sleutel tot succes. Inzaaien zonder het beheer te verbeteren heeft weinig zin. Kijk dus goed wat er al is in een gebied en welke potenties er zijn. Eventueel kunt u plaatselijk wat extra soorten inzaaien om het gebied te verrijken.

Uitgangssituatie en gewenste inspanning

Een belangrijke voorwaarde voor een geslaagde bloemenweide is een geschikt milieu en dat betekent in eerste instantie: een passende bodem. Hierbij moet u de mengselkeuze aanpassen aan de Ausgangssituatie en niet meer verwachten dan wat van nature mogelijk is. Als u specifieke soorten wilt laten groeien, dan moet u daarvoor eerst het geschikte milieu creëren. Wie geen tijd en energie kan investeren in de aanleg van een goede Ausgangssituatie en aan een goed beheer, willen we het gebruik van onze mengsels met klem ontraden. Het op goed geluk uitstrooien van de zaden in ongeschikte grond of in een bestaande dichte grasvegetatie, loopt van nature op een mislukking uit.

Combinatie met bollen en knollen

In sommige gevallen is een mooie begroeiing te maken door bloemrijk grasland te combineren met bloembollen die geschikt zijn voor verwilderding. De voorjaarsbloei van de bollen en knollen wordt opgevolgd door een bloeiende kruidenvegetatie. Terwijl het loof van de bollen en knollen afsterft, staat de weide opnieuw in volle bloei. Het afsterven van het loof is van belang voor de bloei van de bollen en knollen in het volgende jaar. Het beste pakt deze situatie uit op een bodem die niet te rijk of te schraal is, omdat bloembollen doorgaans een iets rijkere bodem verlangen en een bloemrijk grasland juist een schralere bodem. Ook mogen bollen niet te nat staan. Pas het maaieregime

Pinksterbloem met Landkaartje.

enigszins aan de bollen aan en maai de bloemenweide vlak voor de winter kort (eind oktober-begin november), zodat de bollen in het voorjaar goed uitkomen. Plant niet te veel bollen omdat dit de bloemenweide kan verstoren. Plant bij nieuwe aanleg eerst de bollen en ga daarna pas zaaien. Zie pagina 42.

Combinatie met akkerbloemen

Veel mensen zijn ongeduldig en willen graag meteen resultaat. Door bij aanleg wat éénjarig akkerbloemenmengsel toe te voegen aan een meerjarig bloemrijk graslandmengsel, kan in het eerste jaar meteen veel kleur verkregen worden. Aangezien we de grond met rust laten en gaan maaien, zullen deze akkerbloemen na het eerste jaar verdwijnen. Aan deze methode kleven helaas een paar stevige voorwaarden en nadelen:

Zaai niet meer dan 20% akkerbloemen bovenop het meerjarige zadenmengsel, anders vormen ze te veel concurrentie voor de vaste soorten.

Te veel onkruidzaden in de grond kunnen hinderlijk zijn. Deze kunt u niet maaien, omdat we dan ook de akkerbloemen wegmaaien. Dus alleen akkerbloemen meezaaien als de grond vrijwel vrij is van onkruidzaden (lees ook 'vals zaaibed' op pagina 54).

Een ander probleem is van psychologische aard, zeker in het openbaar groen. Als omwonenden in het eerste jaar meteen al veel bloemenpracht van éénjarigen zien, dan verwachten ze dit ieder jaar. Omdat de akkerbloemen in het tweede jaar niet terugkomen, kan er teleurstelling ontstaan. Hoewel er na verloop van jaren een prachtig, maar ingetogen, bloemrijk grasland zal ontstaan, herinnert iedereen zich die felgekleurde bloemen uit het eerste jaar. Door alleen bloemrijk graslandmengsel te zaaien, wordt de bloemenweide vanuit niets ieder jaar een beetje mooier.

Keuze van het zadenmengsel

Vanaf pagina 46 heeft u al kunnen bepalen wat voor type bloemenweide u wilt. Als u heeft gekozen voor een bloemrijk grasland, dan moet u opnieuw kiezen voor het meest passende mengsel voor uw Ausgangssituatie. U moet zich daarbij de volgende vragen stellen:

- | Welke grondsoort heb ik, of zijn er zelfs meerdere?
- | Is het zonnig, of is er best wat halfschaduw of schaduw?
- | Is het terrein droog of vochtig? Wisselt dit sterk gedurende het jaar?
- | Is de bodem voedselrijk of schraal?
- | Is de bodem kalkrijk, neutraal of zuur?
- | Welke plantensoorten komen van nature in het gebied voor?

Als u hierover enige duidelijkheid heeft, kunt u er een passend mengsel bij zoeken. Vanaf pagina 78 staan verschillende standaardmengsels voor bloemrijk grasland beschreven. Op verzoek stellen wij graag een speciaalmengsel (vanaf 1 kg aan zaden) voor u samen, die eventueel ook op herhaling af te nemen is. Informeert u naar de mogelijkheden.

Ratelaar om grassen te onderdrukken

In sommige, niet al te voedselrijke situaties kunt u ratelaar (*Rhinanthus sp.*) zaaien. Dit kan op de meeste grondsoorten, behalve op zware kleigrond. De bodem kan vrij droog tot redelijk nat zijn. Deze éénjarige plant parasiteert op gras en kan zo de grassen in de vegetatie enigszins onderdrukken. Hierdoor krijgen de andere bloemen in het grasland meer ruimte om zich te ontwikkelen. Het zaaien van ratelaar is dan ook vooral effectief wanneer er al enige diversiteit aan planten aanwezig is.

Ratelaar maakt onderdeel uit van verschillende Cruydt-Hoeckmengsels, maar kan ook door een bestaande vegetatie, bijvoorbeeld een bloemenweide of gazon, gezaaid worden. Ratelaar heeft de winterkoude nodig om tot kieming te komen. Zaaien moet daarom plaatsvinden na de laatste maaibeurt. Vóór het zaaien dient de aanwezige vegetatie zeer kort afgemaaid te zijn, zodat de ratelaarzaden bij de bodem kunnen komen. Als de grasmat te dicht is, kan de grond met een hark een beetje worden opgeruwd. Op plaatsen waar ratelaar groeit en bloeit, mag u pas maaien als de zaden rijp zijn en beginnen te vallen. Dit is ongeveer vanaf half juli. Zaai voor introductie van ratelaar 0,5 tot 2 gram/m². Als u niet zeker weet of ratelaar op de gewenste plek wil groeien, probeer het dan eerst uit op een klein oppervlak.

Er zijn twee soorten ratelaar die beide voor deze toepassing gebruikt kunnen worden: Kleine (*Rhinanthus minor*) en Grote ratelaar (*Rhinanthus angustifolius*). Grote ratelaar groeit van nature doorgaans op vochtiger en rijkere bodems.

Verschralen bij aanleg

Als de bodem zeer voedselrijk is, kunt u kiezen voor een kostbare maar effectieve methode om de bodem reeds bij aanleg te verschralen: het afvoeren van de vruchtbare teeltlaag. Daarnaast kunt u de teeltlaag en de onderliggende schralere laag, indien aanwezig, omwisselen, waarbij u de teeltlaag naar beneden brengt en afdekt door de naar boven gehaalde schralere onderlaag.

In sommige gevallen is ook het aanbrengen van een van buitenaf aangevoerde schrale grondsoort, bijvoorbeeld kalkhoudend zand, op de bestaande bodem een mogelijkheid. Deze schrale laag kunt u enigszins met de onderliggende teeltlaag mengen. Hierbij spreken we van een laag van ten minste twintig tot dertig centimeter. Verschralen met behoud van de oorspronkelijke

Ratelaar parasiteert op grassen, waardoor deze onderdrukt worden.

bodem kan door een aantal jaren het grasland of akkerland uit te mijnen door wél te oogsten, maar niet te bemesten. Bij zwaar bemeste grond kan dit alsnog tien jaar of langer duren.

Vochtige terreinen

Op zeer vochtige terreinen kunt u bloemrijke situaties bereiken bij een schrale tot matig voedselrijke bodem. Ook kunnen droge gronden (opnieuw) vernat worden. Voor een succesvol resultaat moet de bodem wel jaarrond vochtig blijven. Bij langdurige uitdroging van de bodem kan juist weer verruiging en vergrassing optreden. Denkt u bij de aanleg daarom goed na over de waterhuishouding in relatie tot het gewenste eindbeeld.

Gradiënten

In een bloemrijk grasland zijn het vooral de gradiënten (overgangen) die de grootste soortenvariatie opleveren. Door het vergraven van het terrein ontstaan overgangen tussen droog en vochtig, voedselrijk en voedselarm, zuur en kalkrijk. Voedingsstoffen worden van hogere delen uitgespoeld naar de lagere delen in een terrein. Maak gebruik van dit gegeven bij het streven naar diversiteit. Hierbij kunnen bijvoorbeeld van de voedselrijke teeltlaag heuvels gemaakt worden, die worden afgedekt met een schralere laag.

Door het aanbrengen van bosschages ontstaan bovendien gradiënten tussen licht en donker. Denk wel eerst goed na voordat u grootschalige ingrepen gaat doen en kijk goed wat u al heeft. Het is zonde als u waardevolle eeuwenoude landschapsstructuren onherstelbaar vernietigt.

Zaaien

Op pagina 54 kunt u lezen hoe u de zaailocatie kunt voorbereiden en hoe u het beste kunt zaaien. Omdat we bij een bloemrijk grasland meteen kunnen maaien is de toepassing van de 'valsaaibedmethode' niet nodig, tenzij u veel zaden van Ridderzuring of grassen in de grond verwacht.

Maaibeheer van bloemrijk grasland

Waarom maaien?

In een vegetatie concurreren planten om licht. Om zoveel mogelijk soorten planten in de vegetatie te behouden is een open vegetatiestructuur van groot belang. Daarin kunnen ook de kleinere en langzaam groeiende soorten overleven en kan bovendien nieuwe kieming plaatsvinden. Hét middel om de structuur van de vegetatie te beïnvloeden is door te maaien en het maaisel af te voeren. Hierdoor zorg je direct voor openheid en voer je bovendien voedingsstoffen af (verschralen), waardoor planten op den duur minder hard groeien. Zo komt er langzaam maar zeker ruimte voor steeds meer bloemen, en neemt het aandeel grassen en ruigtekruiden (zoals brandnetel) af. Het is de kunst om de ontwikkeling van de vegetatie goed te volgen en hierop het maaibeheer af te stemmen.

Zonder te maaien zal de bloemenweide snel in een ruigte en uiteindelijk in een bos veranderen. Dat is het natuurlijke proces

van successie, dat nog wordt versneld door een hoge stikstofdepositie, afkomstig van landbouw, verkeer en industrie.

Wanneer maaien? Hoe vaak maaien?

Het juiste maaitijdstip is afhankelijk van het doel dat je hebt. Daarnaast hangt het tijdstip en de frequentie van maaien af van de grondsoort en de voedselrijkdom van de bodem. Denkend aan de werkwijze van een ouderwetse boer, dan maai je als het gewas uitgegroeid is, maar nog niet is ingestort. Maar als je wilt verschralen, is het soms ook nodig om tijdens de bloei al te maaien. Als algemeen uitgangspunt voor een verschralingsbeheer kun je onderstaande tabel aanhouden.

Maaischema voor bloemrijk grasland

Globale richtlijnen voor maaitijden in bloemrijk grasland vindt u in de tabel hieronder. Er zijn meer variabelen en verfijningen mogelijk, bijvoorbeeld door het beheer te faseren.

Maaischema voor bloemrijk grasland	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.
Schraal bloemrijk grasland 1x							
Matig schraal tot matig Voedselrijk bloemrijk grasland 2x							
Voedselrijk bloemrijk grasland 2x							
Zeer voedselrijk Kruidenrijk grasland 3x							

Gefasseerd maaien en het maaisel afvoeren.

Gefaseerd maai-beheer in de herfst: in de overgebleven vegetatie huizen spinnen, vliegjes en overwinteren winterjuffers, rupsen en vlinderpoppen.

Beheer in het eerste jaar van droog bloemrijk grasland

Het eerste jaar na aanleg van een meerjarige bloemenweide is een investeringsjaar waarbij planten nog weinig in bloei komen maar vaak wel een intensief beheer nodig is. De zaden uit het mengsel kiemen, er ontstaat een bladrozet en de planten blijven dus nog laag. Pas het jaar erop vormen ze een bloeistengel. Doordat vóór het inzaaien de grond is bewerkt, is de kans op snelgroeiende onkruiden zoals Melde en Perzikkruid in het eerste jaar groot (met name bij zaaien in het voorjaar). Om ervoor te zorgen dat de soorten uit het mengsel toch genoeg licht en ruimte krijgen om te kiemen en te groeien, kun je de eenjarige onkruiden bestrijden door ze in het voorjaar op ca. 10 cm af te maaien en het maaisel af te voeren. Dit moet je mogelijk nog een- of tweemaal herhalen.

Wanneer je kiest voor het meezaaien van een mengsel van éénjarige akkerbloemen, voor bloei in het eerste jaar, is maaien in het groeiseizoen in het eerste jaar na aanleg niet mogelijk. Probeer dan de genoemde onkruiden tijdig weg te knippen. Maai in de loop van de zomer, zodra de akkerbloemen er niet langer aantrekkelijk uitzien, zodat licht op de bodem kan vallen en vaste planten nog kunnen kiemen. Wachten tot de akkerbloemen zich hebben uitgezaaid is niet nodig, omdat deze toch niet terug zullen komen in het bloemrijk grasland. Voer het maaisel steeds af.

Beheer vanaf het tweede jaar van droog bloemrijk grasland

Op schrale (zand)gronden waar al weinig voeding in de grond zit, is eenmaal maaien in het jaar voldoende. De beste hooimaand is september. Op matig voedselrijke zandgronden kan (gedurende enkele jaren) tweemaal per jaar maaien nodig zijn om verder te versralen. Op rijkere gronden, zoals op (veraarde) veen- en kleigronden is tweemaal per jaar maaien de regel, omdat de

vegetatie er veel harder groeit vanwege de grote beschikbaarheid van voedingsstoffen en vocht. In het algemeen kun je hiervoor de maanden juni en september aanhouden.

Wanneer je veel last hebt van vergrassing, kan het helpen om enkele jaren nog vroeger in het jaar te maaien, namelijk al in mei. Dit is de periode dat de meeste grassen net in bloei komen en dus de meeste energie in de bovengrondse delen zit. In bijzonder voedselrijke situaties die door breedbladige grassen worden gedomineerd, is het soms noodzakelijk om gedurende enkele jaren driemaal per jaar te maaien, in mei, juli en september. In deze fase is gefaseerd maaien (zie onder) niet nodig, omdat er nog weinig leven in de vegetatie aanwezig is.

Beheer natte graslanden en oevers

In jaarrond natte tot vochtige graslanden komt de groei in het voorjaar langzamer op gang omdat de bodem lang koud blijft. Hierdoor hoeven deze terreinen doorgaans pas in juli-augustus gemaaid te worden. Bovendien is de bodem eerder in het jaar vaak nog te nat om met maaivoertuigen te werken zonder veel schade aan de bodem aan te brengen. Een eenassige maai-balk of rups-/amfibisch maaivoertuig is hierbij aan te bevelen.

Beheer bosranden en meerjarige ruigten

Bosranden of meerjarige, bloemrijke ruigten hoeven niet zoals bloemenweiden verschaald te worden. Bovendien zijn de soorten slechter bestand tegen maai-beheer. Om nieuwe kieming mogelijk te maken, is het voldoende om eenmaal per twee jaar te maaien, en dan bij voorkeur buiten het groeiseizoen, dus bijvoorbeeld in november.

Ook hier kan het beheer gefaseerd worden, waarbij je het ene jaar de ene helft van de bosrand of ruigte maait en het volgende jaar de rest.

Gefaseerd maaien

Of je nu midden in het groeiseizoen maait, of tegen de winter, er zijn altijd insecten in de bloemenweide aanwezig. Deze insecten houden er niet van als hun leefgebied wordt weggemaaid.

Vliegende insecten hebben tijdens het groeiseizoen behoefte aan een continue beschikbaarheid van bloemen voor nectar en stuifmeel, terwijl hun larven en poppen - óók in de winter - een rustig, structureel plekje nodig hebben om deze kwetsbare periode veilig door te komen. Om de overleving van zoveel mogelijk insecten te garanderen, is het belangrijk om bij iedere maaibeurt een deel van de bloemenweide ongemoeid te laten. Houd hierbij 15-30% van het oppervlak aan, een groter deel als je bloemenweide al erg bloemrijk is. Kies de meest bloemrijke plekken om te laten staan en maai ze bij een volgende maaibeurt weer mee om verruiging te voorkomen.

Wanneer je vanwege een hoge voedselrijkdom van de bodem tweemaal moet maaien, kun je ook driemaal tweederde deel van het oppervlak maaien, bijvoorbeeld in de maanden mei, juli en september. Zo zorg je voor een extra grote afwisseling in de vegetatie, wat de biodiversiteit ten goede komt. Maai niet te strakke banen, maar wees creatief in de figuren die je uitmaait. In een luwe binnenbocht is het voor insecten extra goed zonnen! Voor grotere terreinen zult u misschien eerder kiezen wat praktisch haalbaar is voor de beschikbare machine. Langs een weg kan bijvoorbeeld een smalle strook regelmatig gemaaid worden, waarmee u meteen ook zorgt voor meer verkeersveiligheid. Zorg ervoor dat er binnen een straal van 100 meter altijd bloeiende planten aanwezig zijn.

Ook planten profiteren van gefaseerd maaibeheer, omdat ze meer tijd krijgen om zaad te vormen en zich voort te planten. Vooral voor eenjarige soorten als Ratelaar en voor tweejarige soorten als Peen, Slangenkruid, Teunisbloem en Zandblauwtje is dit van belang. Dit zijn soorten waar je bij gefaseerd maaibeheer speciaal op kunt letten.

Delen van de bloemenweide die wel worden afgemaaid, komen daarna alsnog in bloei, waardoor je een spreiding in de bloei krijgt. Aan het einde van de zomer zijn de ongemaaide delen verdord, maar staan de eerder gemaaide delen er nog fris bij.

Sinusbeheer

Sinusbeheer is een bijzondere vorm van gefaseerd maaibeheer die speciaal voor vlinders is ontwikkeld en bij goede uitvoering garant staat voor een grote afwisseling in vegetatiestructuur. Dit beheer is vooral geschikt voor grotere bloemenweides die al een grote diversiteit aan planten en insecten herbergen en is dus niet geschikt als ontwikkelingsbeheer. Het vergt meer tijd en aandacht dan 'gewoon' gefaseerd maaibeheer, maar is de beste oplossing voor de insecten.

Bij sinusbeheer begin je in het voorjaar met het maaien van een breed, kronkelig pad, de zogenaamde sinus, door de vegetatie. Dit pad zullen vlinders en andere insecten gebruiken om te zonnen en eitjes te leggen. Een paar weken of een maand later maai je vervolgens de vegetatie aan de binnenkant van het pad, zonder het pad weer mee te maaien. De volgende keer maai je een nieuw sinuspad, dat het oude sinuspad regelmatig kruist. Daarna maai je dan weer het binnenste deel. Het tijdstip waarop je moet maaien ligt niet vast, dus het is belangrijk om de ontwikkeling van de vegetatie goed te volgen, zodat je de maaifrequentie hierop af kunt stemmen. De verschillende sinuspaden en maaitijdstippen zorgen ervoor dat er een kleinschalig mozaïek ontstaat met delen die aan het einde van het seizoen een-, twee- of driemaal gemaaid zijn. Buiten het sinuspad wordt de vegetatie het hele seizoen niet gemaaid en kunnen ruigtes ontstaan, wat voor sommige vlinders (zie www.vlinderstichting.nl/sinusbeheer) en andere insecten belangrijk is.

Begrazing

Begrazing van een bloemenweide gebeurt bij voorkeur door schapen en kan het beste periodiek worden ingezet. Bij permanente beweiding komen bloemen weinig of niet in bloei en zetten geen zaad. Bovendien zullen sommige soorten vanwege hun gevoeligheid voor begrazing verdwijnen en worden planten die de schapen niet lusten (waaronder distels) door begrazing bevoordeeld. Periodieke beweiding kan extensief maar ook (gedurende korte tijd) intensief (drukbegrazing) zijn. Het beeld na begrazing is vaak wat rommelig, maar herstelt zich snel weer.

In tegenstelling tot maaibeheer zorgt begrazing niet voor verschraling van de bodem omdat er geen voedingsstoffen worden afgevoerd. Wel heeft extensieve begrazing – meer dan maaien – een positieve invloed op de structuur van de vegetatie. Ook zorgen schapen voor verspreiding van zaden doordat ze zaden in hun vacht meenemen, en maken ze tegelijk met hun hoeven open plekken in de vegetatie, waar nieuwe kieming kan plaatsvinden.

Om deze redenen kan begrazing het beste met maaibeheer worden gecombineerd. Zo kun je bijvoorbeeld in juni of juli maaien en afvoeren en in de nazomer een groep schapen in de bloemenweide laten grazen. Om te bepalen of begrazing in uw situatie een goede keuze is, kunt u het beste een deskundige raadplegen.

Aandachtspunt

Nog een aandachtspunt: maai alleen bij zonnig en warm weer, zodat insecten actief zijn en weg kunnen vliegen of springen. Laat het maaisel na maaien 2-3 dagen liggen zodat insecten eruit kunnen kruipen en er nog zaden uit kunnen vallen. Let op! Als je het langer laat liggen, gaat het al verteren, waardoor de voedselrijkdom van de bodem toeneemt.

Machines en gereedschappen

Maaien van kruidenrijke vegetatie

Voor het maaien van kruidenrijke vegetaties kunnen diverse soorten machines worden gebruikt. De keuze voor een bepaald type machine of gereedschap hangt af van de schaal waarop gewerkt wordt. Van belang is zoveel mogelijk vegetatie weg te halen en het maaisel niet te veel te versnipperen. De aanbevolen maaihoogte is ca. 10 cm, maar het is niet erg als je soms dieper maait en de bodem raakt, omdat je hiermee open plekken voor kieming creëert. Hark grondig, zodat er niet teveel maaisel achterblijft en er geen viltlaag van verterend materiaal ontstaat. Voor verjonging van de bloemenweide is het namelijk van belang dat er licht op de bodem valt en er tussen de planten open grond beschikbaar blijft voor zaden om te kiemen.

Op kleine oppervlakken werk je met een bosmaaier of met een zeis. Voorzie de bosmaaier van een slagmes in plaats van een draadkop, omdat een draad het maaisel teveel versnipperd. Afharken gaat prima met een hooihark. Op middelgrote terreinen is een eenassige vingermaaibalk erg handig. Eventueel is

deze voorzien van een bandhooier, om het gemaaide gras bij elkaar te harken. Op grotere terreinen wordt een tractor met een cyclomaaier of vingermaaibalk gebruikt. Het maaisel wordt verzameld met een hooihark/acrobaat en/of balenpers. Werk hiermee in droge periodes om structuurbederf in de bodem te voorkomen.

Werken met een klepelmaaier – met of zonder zuiginstallatie – raden we af omdat meer dan 80% van de insecten in de vegetatie hierbij sterft. Ook wanneer je gebruik maakt van afzuiging is dit dus geen ecologisch verantwoorde keuze.

Afplaggen

Afplaggen is het verwijderen van de zode zonder de onderliggende grondlaag te verstoren, om daarmee ruimte te maken voor een nieuw zaaibed. Dit kan met een zodensnijder. Tenzij de ondergrond erg verdicht is door zwaar materieel hoeft u na het verwijderen van de zode alleen de toplaag met een hark op te ruwen voordat u kunt zaaien.

Maaien met de messenbalk is ideaal in de middelgrote bloemenweide.

Maaien met de zeis.

Handmatig harken en het maaisel gelijk afvoeren.

Bosmaaier.

*De zode afplaggen met een zodensnijder (links).
Messenbalk (rechts).*

Met de hooihark achter de trekker kun je het maaisel mooi bijeen harken.

Met een bosmaaier met slagmes (links) worden de planten meer afgesneden en zijn daardoor beter af te harken. Dit is lastiger als er met een bosmaaier met draadkop (rechts) gewerkt wordt, want die versnipperd het maaisel teveel.